

DOMOVINA

Izida dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Depisi naj se izročijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje krono temeljne pristojbine ter od vsake peti-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratne inseriranje primerni popust. — Zastojina za celo leto 8 kren, za pol leta 4 krene, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Naša straža

Pred malo leti se je ustanovilo v Ljubljani društvo, od katerega smo zlasti mi obmejni Slovenci pričakovali mnogo dobrega; nađejali smo se, da je sedaj konec naše zaspanosti in malo marnosti glede na gospodarski procvit slovenskega prebivalstva na Spod. Štajarskem. Bilo je to društvo „Naša straža“. Vsak narod si kuje sam svojo usodo, si kuje sam svojo bodočnost, zakaj bi torej našemu narodu-trpinu ne bili odmenjeni boljši dnevi, zakaj bi našemu skromnemu rodu ne napočil nikdar zlati dan, ki bi ga rešil težkega jarma tujinstva in mu prinesel svetlo luč pravice? Ako so v nas samih vsi po goji za obstanek našega naroda, zakaj bi ne razvili vseh svojih moči, da dvignemo svoj jezik k slavi in časti, da obranimo to sveto rodno grudo, ki so jo naši očetje branili s krvjo, in ki je namočena z njihovim znojem in potom!

Res, obradovali smo se, ko se je ustanovila v Ljubljani „Naša straža“, da deluje nato, da ostane slovenska zemlja slovenska na veke, da postavi kremenit zid, na katerem se bode razbijal nemški naval, zidajoč most k Adriji. V goreči domovinski ljubezni smo želeli, da postane „Naša straža“ društvo, vredno svojega imena, ki bo res neustrašeno in neomajno stražilo našo posest in ki postane ljubljeneč vsega slovenskega naroda. Želeli smo, da postane „Naša straža“ društvo ednako predični naši šolski družbi sv. Cirila in Metoda, zakaj namen, v kateri je bila ustanovljena, stavi jo ob bok tej družbi. Čuvati slovensko dečo in čuvati slovensko zemljo pred lakomnostjo požrešnih tujcev, ni li to najvišja, najsvetejša naloga vsakega naroda, ki hoče biti vreden naslova kulturne naroda, in ki noče, da se izbriše s tekom časa iz knjige življenja?

Ali žal, „Naša straža“ komaj porojena, je že zapadla mrtvili, kakor dete, ki je prišlo na svet v neljubezni in zoper voljo materino in ne more živeti na nemilem, trdem svetu. Ni še stila koraka v svet, že je zaspala v plencah, in zato o plodonosnem delovanju, ki smo ga pričakovali in želeli od društva, ni ne sluha ne duha.

Kakor veli splošno mnenje, je bila „Naša straža“ žrtva kranjskega medsebojnega prepira, a društvo, ki bi potrebovalo podpore in ljubezni od vseh sinov slovenske zemlje, ni moglo obstajati, ko se bijeta in prepirata rodna brata.

In tako je ostalo do danes. V spominu so nam sloviti šodi spodnještajarskih Nemcev tam gori ob Dravi, kjer se je pripravljala strup za slovensko narodnost, kjer se je sklepala smrtna obsodba našemu jeziku. Po pregovoru „železo se kuje, dokler je vroče“ smo tedaj opominjali slovensko javnost na sklepe in resolucije nemških shodov, rotili smo naše rodoljube, naj združijo vse naše sile ter tako stvorijo mogočen odpor proti zatiralcem našega imena, a naš glas se je izgubil po slovenskih dobravah. Nič ni pomagalo, da so nas Nemci naravnost izzivali na boj, rekoč: „Vse prikazni v javnem življenju na Spod. Štajarskem so nas prepričale, da se bliža odločilna tava v narodnostnem boju, da morajo biti v bližnjih letih vse narodne in go-

spodarske moči organizovane in pri delu, ne le v obrambo, temuč tudi zato, da slovensko stranko steró v prah.“ Nemci so tedaj sklenili, osnovati narodno zemljiščno knjigo, da vidijo, katera posestva lahko ugrabijo Slovincem, in po svojih lastnih izkušnjah moremo danes povedati slovenski javnosti, da Nemci ta svoj tedanji sklep izvršujejo dosledno. Dan na dan nam prihajajo glasovi doli iz Drave in Mure, ki nam sporočajo o silnem pritisku od Gradca in nanašajo pretresljive vesti, kako prehaja slovenska zemlja v tuje roke kos za kosom. In ti glasovi, te tožbe bodo od leta do leta glasnejše, ker nam bodo vedno bližje donele na uho, in slednjič enkrat se pripeči morda, da dosepejo tudi v slovensko metropolo, a tedaj bode že lep del slovenske zemlje za nas izgubljen. Kaj nam pomaga spominjati, da je toliko posestev ob Dravi nad Mariborom ter na Koroškem na prodaj, ko pa ni pravega nagiba ne pomoči!

Povedali smo to vsem rodoljubnim srcem, da vzplamte živeje in mogočnejše za našo sveto stvar „Naša straža“ mora stopiti v življenje, to zahtevajo dejanske potrebe. Ako pa na Kranjskem nimajo več smisla za našo narodnost, storiti moramo to na Štajarskem; društvo, ki bode reševalo slovensko posest pri nas in na Koroškem, je naša življenska potreba. Dokler pa nimamo takšnega društva, o kakšnem napredku na gospodarskem in tudi narodnostnem polju niti govoriti ne moremo, temuč nam bode beležiti same izgube.

Govor poslanca dr. M. Ploja za slovensko vseučilišče.

(Dolge.)

Gospoda moja! Ko smo preskušavali mero dajne temelje, če je naša stvar opravičena, bilo nam je pač pred očmi, da bi bili slabi zastopniki, slabi svetovalci ljudstva, če bi stavili tako zahtevo, ne da bi bili prišli do prepričanja po natančnih in vsestranskih prevdarih vseh stvarnih razmer, da je jugoslovansko vseučilišče resnična potreba, ki bo imela tudi uspešen razvoj.

Dobro smo premislili ter prišli baš na podlagi tega resnega, stvarnega razmišljanja, da obstoje vsi predpogoji za ustanovitev ter uspešno delovanje takega vseučilišča. Nam Jugoslovanom ne manjka naravne nadarjenosti, ne duševne sile in znanstvenega proizvajanja, ne manjka nam resnega prizadevanja, čvrsto in neumorno sodelovati pri kulturnih nalogah človeštva, da smo delavni sobojevniki v plemenitem tekmovanju narodov na polju znanosti. V tem oziru smo dali prav odvažne bojovnike in delavce ter smemo biti ponosni na te svoje uspehe. Česar pa nam manjka, je vnanja organizacija, ki bi zbirala in obsegala vse te moči v sebi, organizacija, v kateri bi se razvijale že obstoječe kake nove življenju v čast in slavo narodne znanosti ter v povzdigo omike in blagostanja jugoslovanskih narodov v Avstriji. (Pritrjevanje.)

Po teh uvodnih opazkah bode mi dovoljeno, obračati se na izjave posameznih gospodov protigovornikov. Preden pa s tem začnem, bavi bi se rad najprej z izjavo prezv. gospoda naučnega ministra. Pred vsem bi izrekel gospodu

ministru svojo najiskrenejšo zahvalo za dobrohotne besede s katerimi je pripoznal duševne sposobnosti dijakom jugoslovanskih narodov.

Takšne besede z ministrske stolice nam jako ugajajo, ker je že pač davno tega, odkar nismo našli podobnega pripoznanja od te strani. Prezvišeni gospod naučni minister pravi dalje, da bi bila težavna in odgovornostna naloga sploh, ustanoviti novo vseučilišče.

Prosim, gospoda moja, to tudi jaz popolnoma podpisem. Res je težavna in odgovornostna naloga ustanoviti vseučilišče, zakaj visoka šola, ki le navidezno živi, bi pač ne pospeševala duševnega razvoja našega naroda, temuč le slabela in zadrževala s tem, da bi morda našo učečo se mladino odvrčala od izobraževališča napredujočega narodnega duha. Ta izgovor razumemo povse, pa nekaj drugega ne moremo razumeti.

Ako je resnica, da je tako težavna in odgovornostna naloga, ustanavljati vseučilišča, tedaj pač ne razumemo, kako je mogel prezv. gospod naučni minister v času od 30. oktobra do 7. septembra, to je v času, ko se je vložila Malfattijeva interpelacija pa do odgovora na isto, si biti o tem povse na jasnem, da je elementarna potreba ter da je popolnoma utemeljeno, da se ustanovi za italijanski narod vseučilišče v Avstriji.

Gospod minister sodi saj s stališča, da je bilo celo skrajno težavno ustanoviti nemško vseučilišče, t. j. ono v Črnovicah. V tem ima popolnoma prav, zakaj izmed 18 učnih moči, ki so delovale prvi čas po ustanovitvi univerze v Črnovicah moglo se jih je dobiti le 10 iz tuzemstva, šest so jih morali vzeti iz Nemčije, dva pa iz Ogrske. Vidite tedaj, kako težko je dobiti nemških učnih moči. Res ne vem, kje je našel prezvišeni gospod minister v taki naglici italijanske učne sile.

Sedaj si dovolim preiti k izjavam gospoda poslanca Bergerja. Pri tem bi že v naprej izrazil svoje občudovanje fizičnim silam gospoda tovariša Bergerja. Ta je izjavil v uvodu svojega govora, da mu danes ne bo mogoče vled fizičnih slabosti dolgo govoriti, pa je vendar, če se ne motim, govoril najmanj dve in pol ure ter razvijal pri tem takšno strast, ki bi imela gotovo resne posledice za marsikoga, ki je čvrst in popolnoma zdrav. (Vesefost). Na ta govor imam pravzaprav zelo malo odgovarjati, zakaj po mojem mnenju je v njegovem govoru tako neizmerno mnogo narodne nestrpnosti, (Pač res!), narodne strasti in domišljavosti, da mi ni mogoče slediti temu govoru v okviru političnih in narodnih presodkov, temuč bi ga mogel presoditi le s patološnega stališča. (Pritrjevanje.)

Jaz sem pa le doktor prava in ne zdravilstva, zato opustim sodbo. Samo na edno opazko bi se vrnil. Gospod tovariš Berger pravi med drugim, jugoslovansko vseučilišče bi bilo vzgojalnišče slovanskih agitatorjev. To je popolnoma napačno.

Gospod tovariš Berger se je najbrže nekako slabo izrazil. Hotel je samo reči: S tem da ustanovimo jugoslovansko vseučilišče, bomo zdrževali učečo se lastne narodnosti sloven-

skemu narodu ter ne bomo v bodoče mogli dajati več Nemcem one množine renegatov in najhujših agitatorjev, kakor se to godi dandanes, posebno na Spod. Štajarskem. (Pritrjevanje.)

Gospod poslanec Berger je tudi rekel, da je Avstrija postala z nemško krvjo to, kar je. K temu bi pa vendar navedel nekoliko zgodovinskih spominov.

Vprašam vas: Je bil kralj Sobieski Nemeo? So bile njegove čete, ki so prišle rešit Dunaj, nemške? So bile, one trume Srbov in Ogrov, ki so zadržali s svojimi trupli in s svojo krvjo prvi naval Turkov, Nemci? So bili oni, ki so na jugu vedno zvesto stražili mejo proti Turkom ter jim marsikatero prizadeli, Nemci?

Gospoda moja! To so bili Poljaki, Srbi, Hrvatje, Slovenci in Ogri, in le ti so največ pripomogli, da se je vzdržalo nemško cesarstvo in Avstrija. In ti narodi so omogočili, da so se mogli Nemci mirno kulturno razvijati v času, ko so Slovani trpeli v neprestani nevarnosti od neprestanih turških napadov ter niso mogli niti misliti na lastni kulturni razvoj! (Bravo!)

Gospod poslanec Berger je imenoval slovanska vseučilišča tuja izobraževališča. Na to odgovorjam pač samo toliko, da vendar ne gre, prisvojiti si želje kar meni nič tebi nič!

Za sedaj smo še v Avstriji, a v Avstriji je slovanski jezik še vedno domač in ne tuj. Gospod poslanec se je skliceval, da imamo na Kranjskem samo edno meščansko šolo. Odkritosrčno priznam, da mi ni prav, ujemno, kaj ima opraviti pokazivanje na meščanske šole z ustanovitvijo vseučilišča, zakaj baš meščanske šole imajo namen, da podelijo onim krogom, ki se nočejo udeležiti srednješolske izobrazbe, višjo izobrazbo, kakor jo podajajo ljudske šole.

Tedaj nima vprašanje o ustanovitvi meščanskih šol prav ničesar opraviti z vprašanjem, z izobrazbo in pripravo za visoke šole.

Pri tem povodu pa vendar pripomnim, da se mi Spodnještajarci prizadevamo, dobiti edno, in sicer prvo in edino slovensko meščansko šolo, da pa so se vsa naša prizadevanja razbila ob trdem „ne“ in narodni nestrpnosti deželnega zbora. Vidite tedaj, da če hočemo imeti takšne šole, ste vi, ki sovražno preprečite naša prizadevanja, a danes nam predbacivate, da še nimamo meščanskih šol.

Sedaj preidem k govoru cenjenega tovariša dr. Hortisa. Oprostite, ako tukaj izjavim — morda ni to posebno vpljudno, pa vsekakor ne pod vpljudnostjo — da pač ne razumem kramarskega stališča, ki ga je gosp. poslanec dr. Hortis razvijal v svojem govoru.

Gospoda moja! Mi nikakor ne zanikamo potrebe za ustanovitev italijanske univerze. Želim, da bi i vi, kakor zahtevamo zase, dosegli v svojem jeziku najvišjo izobrazbo. Pa da pridete s takšnim dokazom, kakor da bi vsled našega nujnega predloga ali vsled naše zahteve se izpolnite vaše zahteve spodrinila ali zakasnela, to je po mojem mnenju vendar nekoliko neumtevno.

Pravite, da nam privoščite jugoslovansko vseučilišče. Gospoda moja! Mi vam tudi privoščimo iz srca italijansko vseučilišče, oboji priznavamo medsebojno resnično in nujno potrebo za ustanovitev takih narodnih zavodov.

Tedaj bi pa vendar mislil, da nam vprašanje o prvenstvu, kdaj se nam naj izpolni medsebojne želje, ne bodo delale skrbi.

Zakaj, če obstoji potreba, potem je pač dolžnost vlade, da ustanovi taka izobraževališča. Vlada mora pač skrbeti enakomerno ne samo za gmojni, temuč tudi za duševni blagor za vse avstrijske narode. (Pritrjevanje.)

Takoj tukaj bi izjavil, da smo le proti temu, da se ustanovi italijansko vseučilišče v Trstu. Nočem v tem oziru razkladati obširneje. (Navaja bavarski vladni list, ki je tudi proti temu, da bi se ustanovila italijanska univerza v Trstu.)

Pripomniti hočem le še to: Slovani imamo ob Adriji posebno nalogo, imamo misijo, da čuvamo vestno nedotakljivost Avstrije na jugu (živahno pritrdjevanje), imamo misijo, braniti habsburški prestol proti znani poželjivosti in pohlepnosti od juga. (Pritrjevanje.)

Preidem h kratki izjavi prevz. g. poslanca viteza Jaworskega. Odvrnil bi mu, da nas je dejstvo, kako so se gospodje „Poljskega kluba“

samo zato vzdignili, da ogrnejo svojo odklonitev v nad vse vpljudno obliko, napolnijo s trpkimi čustvi. Vemo, da so gospodje Poljaki glede na vpljudne oblike bili vsekdar mojstri ter tudi ostanejo mojstri.

Te izjave prevz. gospoda načelnika „Poljskega kluba“ so sposobne, da zanesejo v dobro sporazumljenje, v bratsko občevanje, ki smo si ga v najpristranejši obliki vedno prizadevali gojiti z gospodi Poljaki, občutno oblačenje. Ako je resnično zatrjevanje prevz. gospoda načelnika „P. k.“, da je z ozirom na ozdravljenje parlamenta bilo potrebno, da bi naj bili svoj nujni predlog umaknili, izjavim: Parlament, v katerem se ne smejo mrtorično razpravljati resne, resnične in nujne kulturne potrebe ter ne morejo za sedaj najti izpolnitve, uresničenja, to ni več parlament in tudi ni vreden, da zboruje v teh sijajnih dvoranah. (Živahno pritrdjevanje.)

(Dalje prih.)

Celjske in štajarske novice

(Štajarski deželni zbor) se skliče k dvem sejam, t. j. dne 28 in 30. decembra. Razun budgetnega proračuna bo najbrže razpravljali tudi o velikem posojilu graškega mesta, ker je za graške mestne očete stvar — zelo nujna.

(Majdičeva božičnica.) Kakor dosedaj, razdeli bo tudi letos rodoljubni dobrotnik g. Peter Majdič v Celju revežem celjskega okoliša moko in premog v četrtek dne 19. t. m. v mlino.

(Narodna čitalnica v Celju) priredi kakor po navadi dne 31. decembra 1901. Silvestrov večer z jako raznovrstnim zanimivim sporedom. — Dne 19. januarja 1902 pa priredi plesni venček. — Vabila k temu poslednjemu se bodo razposlala takoj začetkom prosinca. Z ozirom na to, da je Silvestrov večer domač obiteljski večer, imajo k taistemu pristop le društveni člani ter člani „Celjskega Sokola“, „Celjskega pevskega društva“ in „Delavskega podpornega društva“. Vsakdo drugi, ki hoče kot gost ali sam priti ali po kakem društveniku vpeljan biti, mora imeti posebno dovoljenje čitalniškega odbora. Torej brez izkaza, da je ud tega ali onega društva, oziroma brez posebnega povabila, ne more nikdo na društveni večer. Na to bodo pazili reditelji iz vseh društev. O d b o r.

(Celjski „Sokol“) ima svoj letošnji redni občni zbor v soboto, dne 21. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v bralni sobi čitalnični z običajnim dnevnim redom. — P. n. bratje „Sokoli“ so vabljani, da se udeležijo istega polnočestvilno. Odbor.

(Predavanje.) V prostorih „Delavskega podpornega društva“ se je vršilo v petek zopet jako zanimivo in poljudno predavanje o razvoju raznih držav in narodnosti — predvsem slovenske — po letu 1848. G. predavatelj je tekom svojega govora omenjal več črtic iz zgodovine prejšnjih dob in razne posebnosti iz življenja narodov.

(Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj) je zborovalo dne 1. grudnia t. l. v okoliški šoli. Po pozdravu odpojo pevci pesem „Sirota“. Glavna točka dnevnega reda je bilo razmotrivanje o nujni potrebi ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Čeravno učiteljsvo nazivljejo različni akademično izobraženi krogi nekaj „gens minorum“ — pokazalo se je dne 1. grudnia, da se je vse učiteljsvo celega slovenskega Štajarja navdušeno odzvalo pozivu društev „Slovenije“ in „Triglava“. Tovariš Knaflič je razmotrival v jedrnatem govoru potrebo ustanovitve slovenske univerze ter dokazal, da je učiteljsvo kompetentno povzdigniti svoj glas za ustanovitev ednakega zavoda, v-komem bi se lahko izobraževalo na podlagi enakopravnosti. Učiteljsvo celjskega in laškega okraja, zbrano dne 1. grudnia t. l. pozdravilo je na predlog tovariša Krajncja brzojavno ljubljansko manifestacijo v prilog slovenske univerze. — Prihodnje zborovanje dne 5. prosinca 1902. (Pevci se naj naučijo pesem „Oblačku“ — „Pod nebom gre oblak, oblak, ko ptič legak...“)

(Duhovniške vesti.) Upravitelj konjiške dekanije je postal g. Jurij Bezenšek, čadramski župnik; nadžupne zadeve pa opravlja domači kaplan g. Karol Kumer. — Umrl je dne 12. t. m. pri Sv. Barbari niže Maribora vpokojeni slivniški župnik g. Blaž Trunk, star 70 let. R. i. p.

(Osebnost vest) Primarij v ptujski deželni bolnici je imenovan dr. Ernest Freitl.

(Shod političnega društva „Naprej.“) V nedeljo se je vršil na Slanč v gostilni gospoda Stiglica shod, katerega je sklicalo celjsko politično društvo „Naprej“. Razpravljalo se je na shodu glede prodaje mleka, da naj se rabi nova litrska mera, katero je že davno uvedel zakon, a se je naše konservativno ljudstvo sebi v škodo ni poprijelo. Kot govornik je nastopil gospod dr. Karlovšek, ki je v svojem govoru omenjal, da pri naših razmerah se za sedaj ne more misliti na ustanovitev mlekarskih zadrug in priporočal kmetovalcem složno postopanje glede tega vprašanja. Govorila sta za njim teharska posestnika, g. Rebov in Koželj, trgovec g. Strupi pa je pokazal navzočim gospodinjam litrske mere, ki jih ima on v zalogi. Na predlog g. dr. Karlovškega, ki je sklical shod na izrecno željo okoliških posestnikov, so se izvolili štiri možje, ki bodo zastopali interese svojega stanu, da se uvede namreč nova mera. G. Rebek je nasvetoval, da sprejme shod naslednjo resolucijo: „Na shodu, sklicanem od celjskega političnega društva „Naprej“ stavijo zbrani davkoplačevalci na o. kr. okrajno glavarstvo v Celju nujno prošnjo, da se isto zavzame za njihove koristi in pazi na to, da se zakon, napovedujoč novo mero, izpolnjuje v celem obsegu. To prošnjo stavijo glede prodaje mleka, kar je zlasti pri sedanjih, za kmetovalce skrajno neugodnih razmerah, njihova življenska potreba.“ Ta resolucija je bila sprejeta so glasno. Končno se je še v imenu zbranega naroda zahvalil g. Rebov sklicateljem shoda, na kar je g. dr. Karlovšek zaključil zborovanje.

(Teharska župna cerkev), ki jo nameravajo podreti, je po izreku „Centralne komisije za umetnost in zgodovinske spomenike“ umetniško zgodovinske vrednosti. Konzervator omenjenega društva se je vsled tega izrekel zoper podiranje, pač pa bi se naj cerkev razširila; posebno kapela sv. Lucije se nikakor ne sme odstraniti. Podružnica sv. Štefana pa nima nikakršne umetniško-zgodovinske vrednosti, zato bi se ne ugovarjalo, ako bi se ista podrla.

(Med poštema Loka in Zidanmost) se je uvedla s 15. t. m. namesto dosedanjega poštnega pota dvakratna poštna vožnja.

(Kmetijska zadruga za Spodnje Štajarsko v Žalcu) nam naznanja, da bode odslej oddajala svojim članom umetna gnojila iz svojega skladišča v Žalcu v vrečah po 100 kg in sicer: superfosfat št. I. 18—20%, po 11 K; superfosfat št. II. 13—14%, po 8 K 20 v in kajnit, kojega cena se bode pa pozneje naznanila, ker nam sedaj še niso znani vojni stroški. Plačati je treba takoj pri prejemu blaga. Umetni gnoj naj se raztrosi po zimi ali zgodaj spomladi, najbolje po snegu, ter se naj vzame za enkratno in dobro pognojenje dobrega travnika ali detelje: 350 kg kajnita in superfosfata št. I. 150 kg ali št. II. 200 kg; za oral slabega, onemoglega travnika 500 kg kajnita in 250 kg superfosfata št. I. ali 350 kg št. II.

(Iz Velenja) se nam pritožuje rodoljub o mlačnosti narodnega žitja. Slovenci so tukaj — kakor skoraj povsod — preveč popustljivi. Baš sedaj se baje pripravljajo, da priredijo veselico ali celo nekaj koncert v prostorih najbolj zagrnjenega nemškutarja. Upamo, da se tako daleč ne osmešijo.

(Učiteljski službi.) Na štirirazrednici pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah je popolniti službo učitelja oziroma učiteljice. Prošnje do 21. decembra t. l. — Na petrazredni šoli v Sevnici je razpisana učiteljska služba do 6. prosinca 1902.

(Konjiška dekanija) je razpisana do 21. prosinca 1902. (Patr. deželno-knežnji.)

(Za slovensko vseučilišče) so poslale petico po svojem državnem poslancu M. Ploju občine: Sv. Jurij ob Ščavnici, Grabonoš, Okoslavci, Terbegovci, Stanetinci, nadalje: „Bratno društvo pri Sv. Jurju ob Ščavnici“, in gasilno društvo.

(Od Sv. Jurja ob Ščavnici.) Pri občinskih volitvah v Grabonoš je zmagala slovenska narodna stranka. Za župana je izvoljen posestnik Vrtnjak, brat poštnega oficijala M. Vrtnjaka v Gradcu. Prva občina, ki je poslala petico za slovensko vseučilišče v Ljubljani iz našega okraja, je Galužak. Župan je tamkaj veleposestnik Matjašič. Kaj pa reče k temu činu gospod okrajni

načelnik? — Vremena Gornjeradgončanom bodo se zjasnila.

(V Slovenskih goricah) se imajo mnogo vina na prodaj, cena mu je od 12 do 20 kraj carjev. Kupci se vljudo vabijo.

(Ponarejanje denarja) so zasledili po naključni žandarji od Sv. Barbare niže Maribora pri krčmarju in posestniku Valentinu Šoberniku v Spod. Dupleku. Iskajoč neko ukradeno knjigo, ki je pa niso našli, pogleda poveljnik gosp. Pen nehoti neko davčno knjižico. „Oho! tu imate pa dosti denarja“ in res sami ponarejeni stari desetaki in novi desetkronasti papirji so bili, ki jih je izdeloval Franc Pečar iz Zimice s fotografranjem. Vse drugo je bilo zgotovljeno, le rudiče številke so še manjkale, katere pa zdaj rišeta v Mariboru pri c. kr. okrožni sodnji.

(Umrli je) nenadoma v Mariboru c. kr. stotnik Jos. Matašić, zaveden Hrvat.

(Roparja) lovijo orožniki in policisti po mariborski okolici. Isti se imenuje Leopold Keršič ter je pobegnil iz zaporov v Slov. Bistrici.

(Zgorelo je) v Selnici ob Dravi dne 8. t. m. gospodarsko poslopje Ivana Šarmana.

(Naši vseučiliščniki v Gradcu) so imeli dne 11. t. m. shod, na katerem so sklenili izročiti rektorju spomenico, s katero zahtevajo, da se na graški in dunajski univerzi uvedejo slovenska predavanja. Istočasno so pozvali slovenske državne poslance, naj v tem smislu interpelirajo vlado. Drugi dan je izročila posebna deputacija to spomenico in sklepe rektorju. Rektor je govoril zaničljivo ter grozil s posledicami. Imenoval je zahtevo provokacijo. Deputacija je energično protestirala zoper grožnje in zoper trditve, da je tirjatev naših pravic provokacija. Dijaštvo je popolnoma složno in čaka brez strahu zagroženih posledic.

(Odstop predsednika graške trgovske in obrtne zbornice) Veletni predsednik omenjene zbornice Fr. Schreiner se je odpovedal izgovorom, da je slabega zdravja in z drugimi posli preobložen. To bi bil tedaj že drugi „utrjeni“ Schreiner! S 30. t. m. se zbornica razpusti.

(Dopolnilna deželnozborska volitev v Gradcu.) Namesto umrlega graškega podžupana in dež. poslanca Purgstallerja je bil izvoljen te dni dr. Kratter.

Druge slovenske novice.

(Kranjski deželni zbor) se skliče koncem decembra t. l. ali pa na dan 4. januarja 1902 na kratko, k večjemu tri dni trajajoče zasedanje.

(Kranjski deželni odbor pred državnim sodiščem) Pred državnim sodiščem se je pred kratkim vršila razprava o tožbi goriškega deželnega odbora proti deželnemu odboru kranjskemu radi oskrbovalnih stroškov za neko žensko, ki je bila v bolnišnici v Gorici. Räsodba se glasi, da mora dežela Kranjska plačati 1987 K oskrbovalnih stroškov in 441 K sodnih stroškov v teku 30 dni.

(V korist družbi sv. Cirila in Metoda) priredila dne 5. prosinca šentjakobska in šenklaška podružnica v Ljubljani veliko veselico. To omenjamo zato, da se tudi pri nas prireajo veselice v isti namen, da pokažemo tudi mi svojo skrb za našo šolsko družbo.

(V topničarski vojašnici) v Ljubljani se je pri moštvu tekom zadnjih dni zopet pojavilo neka slučajev legarja (tifusa).

(Dva požara.) Na Prelogo blizu Domžal na Gorenjskem je pogorela posestniku Štalarju hiša, hlev in vsa krma. Dobri ljudje so mu pomagali iz velike stiske. Dne 10. t. m. je pogorel skedenj posestniku Ostrežu v Ihanu. Pridnim gasilcem se je zahvaliti, da sta ostala hiša tik gorečega skedenja in kozolec nepoškodovana. Kdo je zažgal, ni znano.

(Pri občinskih volitvah) v Prevaljah na Koroškem je zmagała v drugem razredu slovenska stranka. Proti volitvam v prvem in tretjem razredu, kjer so zmagali nasprotniki, je uložen ugovor.

(Nemški značaj Celovca v nevarnosti.) V mestni seji v Celovcu je nek svetovalec tožil o nevarnosti, ki preti nemškemu značaju mesta. Nekateri mestni okraj da so že skoro slovenski;

a kako je potem mogoče, da so pri zadnjem ljudskem štetju našli v Celovcu še ne pol tisoča Slovencev? Odgovor je lahek: štetje laže.

(Pred porotnim sodiščem v Celovcu) rabijo tolmača za slovenski jezik. To je avstrijska enakopravnost!

(Petdesetletnica učiteljstva) je praznoval dne 1. t. m. g. Franc Vodopivec v Gorici. Pod njegovim nadzorstvom se je ustanovilo po Goriškem veliko novih šol. Cesar mu je v priznanje zaslug podelil naslov cesarskega svetnika.

(Prošnja) Pred nekaj leti na Primorskem umrli učitelj in skladatelj Hrabroslav Volarič je založil nekaj svojih lepih skladb sam, nekaj pa jih je po njegovi smrti založila njegova soproga, hoteč si na ta način olajšati svoje težko stališče. Pri skromni učiteljski pokojnini 20 gld. mora skrbeti še za štiri nedolžne sirote, a skladbe pokojnega soproga ji leže doma neraz prodane; vsa družina trpi bedo, slovenski narod pa se noče skazati hvaležnega svojemu vrlému sinu vsaj po njegovi smrti. Apelujemo na naša pevška društva, na učitelje in druge rodoljube, da pokupijo njegove skladbe in poma gajo tako osroteli rodbini. Storiimo, kar smo dolžni spominu pokojnega skladatelja!

(Slovenski visokošolci) na Dunaju so povodom vseučiliško razprave izrekli kranjskim poslancem obžalovanje, da so svoj predlog slabo zastopali, dr. Šušteršiča pa so pozvali, naj odloži mandat.

(V Ameriko) se je izselilo v zadnjem letu (do 30. junija) 17.928 Slovencev in Hrvatov.

(Velike vojaške vaje) se bodo vršile prihodnje leto v Istri in sicer ob morski obali, ker bo sodelovala tudi mornarica. Vaj se udeleži vse vojaštvo kar ga spada k III. voju (Gradec).

(Korupcija v občinskih upravah v Istri), kar jih je v italijanskih rokah, je občeznana in se izkaže vsak čas pred kakim sodiščem. Te dni so sodili porotniki v Rovinju bivšega blagajnika občine Motovun, ki je občino ogoljufal za lepe tisočake.

Dopisi.

Iz Noveštife. Kakor po vsej Savinski dolini, začelo je v preteklem desetletju tudi v našem kraju kmetijstvo grozovito propadati. Nekdaj temni gozdi naših kmetov so izsekani, malodane goli. Letina je leto za letom slabša, ker manjka poslov, da bi se mogla zemlja redno obdelovati. Da tudi živinoreja ne more biti na visoki stopnji, je umevno. Nezgode, kakor n. pr. povodenj, napravljajo zaporedoma velikansko škodo. Neznosni davki pa vedno rastejo in se še novi nakladajo.

Če pomislimo, da je navaden kmet, ki je že itak reven in stiskan, še za vsak mali prestop, kar se pri nas posebno letos opaža, z visoko globo kaznovan, se ni čuditi, če obupa. To je vzrok, da krepke moči, kolikor jih ni pri vojaki, trumoma zapuščajo domače kraje in iščejo pomoči sebi in družini v daljni Ameriki, ker je v Avstriji ne morejo najti.

Kaj nam pomaga premog in druge rudnine, kojih je v naših krajih v izobilju, brez železnice. Žalibog, da nimamo odločnega poslanca, ki bi vse te razmere vladi razjasnil in izposloval, da bi se tudi za naše kraje kaj pozitivnega ukrenilo. Še nekaj! Pri Novištifi imamo še vedno čast, od pisem itd. dostavnino plačevati, dasi ravno je občina opravičena zahtevati ne le deželnega pismoša, ampak c. kr. pošto. — Misere nobis!

Iz Medvedjega sela. V šte. 94. cenjene „Domovine“ sem bral, da prireja gospod učitelj Kqi v Središču sadjarski tečaj. To je res lepo in hvalevredno početje. Naj bi se pogosto posnemalo! Da bodo pa Središčani in drugi še rajši obiskovali ta tečaj, naj poročam o podobnem pouku, ki se je vršil pri nas.

Naš g. nadučitelj V. Strmšek je priredil že pred 7 leti vinarski tečaj. Učil nas je celo zimo vsako nedeljo, kako je oskrbovati stari trs, zakaj in kako moramo zasajati ameriške trte, kako se tiste zlahtnijo, kako je ravnati s trtami pozneje itd. Razkazoval nam je razne škropilnice in druga vinorejska orodja, posojeval in naročeval nam je poučne knjige in časopise. Pa tudi

sedaj še nas skliče k pouku, če se prikaže nova nevarnost našim vinogradom.

To ljudomilo početje pa je obrodilo tudi lep sad. Novi vinogradi množijo se pri nas, kakor malo kje. Naša orodja so prilična in skoro vsak otrok se razume pri vinogradnem delu. Naše kleti se od leta do leta bolj polnijo in kmalu bomo pridelovali zopet toliko vina, kakor nekda.

Kolikor je meni znano, o tem delovanju g. nadučitelja Strmškega v časopisih ni bilo nič brati. Vabila so se naznanila samo pri domači cerkvi in v šoli, poročil pa pri nas ne zna vsak pisati. Naj pa bo to moje poročilo prvo, če tudi je pozno. Naj tudi širji svet izve o tem delovanju našega g. nadučitelja, ki ga ne bomo nikoli pozabili.

Končno želim Središčanom veliko uspeha pri sadjarskem tečaju, slovenskemu narodu pa naj Bog dá še mnogo takih delavcev, kakor sta gospoda Strmšek in Kosi!

Politični pregled.

(Državni zbor) V seji dne 12. t. m. se je nadaljevala razprava glede kmečkih zadrug. Kmetu je treba samozavesti, a to je mogoče le v stanovski organizaciji; kmečki stan je bil do najnovejših časov prepuščen samemu sebi, da si pomaga kakor ve in zna. Vse kar se je storilo za koristi kmečkega stanu do začetka leta 1890, je bilo le delo kmetijskih družb. V zadnjem desetletju pa se je pričelo v raznih deželah živahno gibanje med kmečkim prebivalstvom za zboljšanje razmer, in baš vsled tega se je napravil načrt zakona glede kmečkih zadrug. V četrtek je govoril prvi češki poslanec Dyk; bil je upisan kot govornik zoper predlog, a govoril je jako vneto za kmetijske zadruge. Govorilo je še več poslancev, nato je zbornica na predlog poročevalca Povše ta sprejela predlog, da se preide v nadrobno razpravo. V petek je bilo na dnevnem redu nadaljevanje te razprave, in je zbornica sprejela § 1 novega zakona, ki se glasi: V smislu tega zakona in v tem okviru sklenjenih deželnih zakonov se praviloma v vsakem sodnem okraju ustanovi stanovska kmetijska zadruga za ta okraj in v vsaki deželi taka za vso deželo. Te zadruge se imenujejo okrajne in deželne kmetijske zadruge. V soboto je zbornica sprejela § 2 v smislu odsekov predloga, § 11 pa je obveljal s premembama, da so pridobinski-gospodarske trgovine izključene, dovoljeno, pa je skupno nakupovanje gospodarskih potrebščin.

(Nova ustava) V dunajskih parlamentarnih krogih se vedno bolj širijo vesti o premembi, oziroma o zistiranju ustave, ako se bo pokazalo, da sedanji parlament res ni več za nobeno rabo. Mnogi bi se čudili, zakaj se vlada ne posluži § 14, a tu je stvar zopet druga: Vlada je, kakor se sporoča, z ozirom na armade ostalih držav prisiljena zvišati vojno moč, česar pa ne more storiti, ako je v veljavi sedanja ustava, s pomočjo § 14. Tozadevni nasvet je vlada baje že večkrat predložila vladarju, a ga je vselej zavrgel in ni hotel nič vedeti o takem koraku; sedaj so se pa razmere temeljito premenile in so se baje sprijaznili s to mislijo tudi na najvišjem mestu.

(Novi avstrijski carinski tarif) pride pred državnim zborom v jeseni prihodnjega leta. Vlada je sicer računala, da se bo parlament pečal s tem vprašanjem že na pomlad, a ker se bo tedaj vršila proračunska razprava, katero je menila vlada skoncirati že pred Božičem, pride nov carinski tarif jeseni na vrsto.

(Hrvatski deželni zbor.) V seji dne 9. t. m. so bili prebrani trije adresni načrti kot odgovori na otvoritveno kraljevo pismo. Načrt zjedinjene hrvatske opozicije ostro obsoja deželnozborsko večino. V njem se naglašja, da sedanji deželni zbor nima toliko zakonite moči, da bi mogel izpolniti v kraljevem pismu izražene želje, in prosi kralja, naj razpusti deželni zbor in potem novega volilnega reda da uvede nove volitve. — Ta načrt je mogočno vplival na bana in večino, in bržkone je pod vtisom tega načrta ban v naslednji seji napovedal premembo volilnega reda.

(Nasledki nemške narodno-gospodarske politike) Nemški kancelar grof Bülow je hotel s svojo novo carinsko tarifo napraviti prav pošten napad na žep Avstro-Ogrske in Rusije. A

kot posledice tega se že čujejo glasovi, da sta se vsled tega Rusija in naša država začeli zblizovati v trgovinsko-političnem oziru; tako zblizovanje bi bilo jako koristno za obe državi zaradi nemškega carinskega tarifa in bi pospeševalo medsebojni izvoz in uvoz.

(Italijansko.) Ministrski predsednik Zanardelli je izjavil: Kar se tiče trgovinskih pogodb, vlada upa, da ji bode mogoče z Nemčijo in Avstro-Ogrsko skleniti pogodbo, ki bode za italijansko poljedelstvo ugodnejša od sedanjih. V ta namen se izdelujejo ugodnejše tarife, da jih postavijo v obrambo zoper zunanje tarife. Tudi je upati, da pride z Rusijo in Brazilijo do ugodnih pogodb. (Vojna v južni Afriki.) Dewet zopet deluje z vso silo. Pri Heilbronu je napadel polkovnika Wilsona in Kitchenerjeve strelce, in še le nek drugi na pomoč došli polkovnik je rešil Angleže. Wilson je imel nalogo, da zapreči Dewetovo prodiranje proti severu. Angleži so izgubili dva častnika in 11 moč, a 230 vojakov jim je bilo ranjenih. Potem je Dewet prekoračil reko Waal in krenil proti Johannesburgu, ki ima slabo posadko. Mogoče, da se združi z Delareyem, ki se nahaja v bližini tega mesta. Angleška poročila, koliko Barov vedno vjamejo, so očito neresnična; ker odkod naj bi potem še imeli takšno moč. Chamberlain preklicuje vest, da se Angleži pogajajo z Buri za mir, češ, da more angleška vlada sprejeti edini pogoj, da se Buri udajo.

Razne stvari.

(Kako Čehi delajo!) Nedavno se je bila ljuta narodnostna borba med Čehi in Nemci v okolici Opave, v Kateřinkah, ki pa še ni izvejavana. Vršile so se namreč občinske volitve, pri katerih so Čehi sicer propadli, a uložili ugovor. Zato pa niso vrgli orožja v kuruzo, nego jih je ta neuspeh osokulil na še čvrstše delo. Prepričani, da je gospodarska organizacija na vsak način glavni pogoj uspešni politični borbi, so se vrgli z vso silo na to organizacijo. Osnovali so že več zadrug, in ustanovili tudi društvo za vzdrževanje kmečkih posestev v Šlezi. Veliko posestvo v Kateřinkah je že kupilo to društvo, in sedaj bode skrbno pazilo na vsako premembo v posestnih razmerah med Čehi in Nemci. — Ako se tako dela, ako se z nadrobim delom osvaja pozicija za pozicijo, tiho, korak za korakom in vztrajno, a vsa češka javnost zasleduje s skrbnim očesom in pazi na vsak korak, potem je naravno, da bodo imeli uspeh. A mi?

(Nemška kultura v Kamerunu) Radi trpinčenja domačinov, tako, da so isti umrli, so zaprli nemške trgovce: Halsboopa iz Bremena, Keltericha iz Kölna in Wittenberga iz Hamburga. O razsodbi pravi brzojavka iz Kameruna: Wittenberg, ki je bil obtožen, da je zamorce na drog natikal, je bil obsojen na pet let strahovalnice, Kelterich, ki je nekaterim zamorcem roke s pe trolejem polil in potem zažgal, na tri leta in Halsboop, ki je nekemu poglavarju z bičem oko izbil, na edno leto kaznilnice. — Nemška „kultura“ prekaša ljudožrce. Proti takim grozovitostim je nekdanja ruska knuta, s katero Nemci tako radi strašijo, pravo božanje.

(Ženin na prižnici.) V Ameriki si protestantski pastor lahko marsikaj dovoli. Nedavno je nekemu pastору umrla žena. S prižnice je svojim vernim podal naslednje naznanilo: „Vdovec sem in iščem žene. Potom časopisov je ne bodem iskal, a s tega kraja vprašujem, ako je v moji cerkveni občini kaka ženska, ki bi hotela postati moja žena. Naj se dotična vzdigne.“ Pastor je imel uspeh. Dvignile sta se s sedežev dve ženski in tisto, ki se je prva vzdignila, je pastor vzel za ženo.

(423)

Zahvala.

Ker mi je nemogoče zahvaliti se vsakemu posamezniku za nebrojne dokaze ljubeznivega sočutja ob smrti in za časa boleznij moje predrage nepozabne soproge, gospe

Frančiške Staroveški

izrekam tem potom sorodnikom, pred. gg. duhovnikom, cenjenemu učitelstvu, c. kr. žandarmeriji, slavnim požarnim brambam, cenjenim darovalcem prekrasnih vencev in vsem, ki so se v tolikem številu pogreba udeležili in njej tako izkazali zadnjo čast, svojo prisrčno iskreno zahvalo ter prosim, da ohranijo rajno v blagem spominu.

V Podčetrtnu, dne 12. grudnia 1901.

Nikolaj Staroveški, zalujoči soprog in otroci.

Loterijske številke.

Trst, 14. novembra 1902: 68, 42, 36, 14, 21.
Linc. „ „ „ 90, 27, 50, 46, 55.

Veliko izber igrač in galanterijskih predmetov za božična in novoletna darila priporoča

P. Kostič v Celju.

Zanesljivega izprašanega kurjača

(426) 1

išče Peter Majdič, posestnik paromlina v Celju.

Vožne karte in tovarni listi v

AMERIKO

Kralj. belgijski poštni parnik.

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijovana od vis. c. kr. avstrijske vlade. Pojasnila daje Red Star Linie, Dunaj IV. Wienergürtel 20 ali pa Julij Popper, Südbahnstr. Nr. 2, Innsbruck.

V pivovarnah v Žaleu in Laškem trgu se dobijo

(406) 6-5 **tropine**

in sladni odpadki (mekine) za živino krmiti.

Učenec

za trgovino se išče pod prav dobrim pogojem. Spričala od občine in šole naj se dopošljejo Jakobu Janiču v Žalec. Prednost dobijo sinovi prav dobrih in poštenih staršev, ki so zagotovljeni, da pride sin tudi v prav (418) 3-3 dobro in pošteno hišo.

Stanovanje in prostorna delavnica

prkladna za kolarski, mizarski ali enaki obrt, se takoj odda na Spodnji Hudnji poleg velike ceste. — Vpraša naj se pri P. Majdiču v Celju.

Galoše in dežnike

za dame, gospode in otroke le iz dobrega materiala ter po najnižjih cenah.

priporoča

PETER KOSTIČ

Celje, Glavni trg št. 7.

Trgovina papirja, pisalnega in risalnega orodja na debelo in drobno

Dragotin Hribar-ja v Celju.

Velika izbira vsakovrstnih albumov za slike, poezije in razglednice, glasbenih instrumentov, razglednic s slikami, molitvenikov, trgovskih knjig, gosli, citre, kitare, tamburice itd.

Za božično sezono: svilnati papir v vseh barvah, barvani papir na eno ali obe strani, zlati in srebrni papir, zlata pena, podobice za jaslce, perje za cvetlice, cvetje in žica za cvetlice, barva in mah.

Lastna zaloga šolskih zvezkov.

Temni lak za šolske table.

Štampilje in vignete za urade, društva, trgovce in privatnike.

Glavna zaloga cigaretnih papirčkov v korist družbe sv. Cirila in Metoda za Spodnje Štajarsko.

— Točna in solidna postrežba. —

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potrebščine v največji izbiri.

Opozarja na svojo veliko zalogo travert, vodovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Velika izber železnih peči in travniških bran!